

KristenDemokraternes BÆREDYGTIGHEDSPROGRAM FOR KLIMA OG MILJØ

“De goder, vi har, hvad enten det er naturressourcer, samfundets økonomiske ressourcer eller den kulturelle arv, er alt sammen noget, vi har fået betroet til at forvalte. Vi har derfor et ansvar for at videregive disse goder til næste generation i mindst lige så god stand, som vi modtog dem. Det er et grundlæggende udgangspunkt for KD`s klimavisioner og bæredygtighedsprogram, som fokuserer på, hvordan vi tager vare på vores klode.”

P2020-__ Nummer tildeles af PGU

BÆREDYGTIGHEDSPROGRAM FOR KLIMA OG MILJØ

HISTORIK			
Forslagsstiller/ Udvalg	Miljø udvalget		Vedtaget / forkastet
PGU		2020-08-08	Indstillet til HB
Hovedbestyrelsen		2020-08-28	Vedtaget

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forvalteransvar: En grundlæggende kristendemokratisk værdi

1. Klima og bæredygtighed
 - 1.1 Visioner for bæredygtighed
 - 1.2 Ny forståelse af bæredygtighed og grøn skat
2. Energi i dag og i fremtiden
3. Cirkulær økonomi, affald og genbrug
 - 3.1 Deleøkonomi
4. Vand
5. Biodiversitet
6. Naturområder og bevaring
7. Transport
8. Landbrug
9. Brændeovne og pillefyr
10. Kernekraft som en del af fremtidens globale energiforsyning
11. Globale udfordringer og løsninger
12. Finansiering

Bilag 1: Fremtidens energiforsyning

Bilag 2: Klimapartnerskaber

Bilag 3: Livscyklusanalyser

Forvalteransvar: En grundlæggende kristendemokratisk værdi.

Vi har et ansvar for den verden, vi er sat i. Det gælder naturen, samfundet og kulturen. De goder, vi har, hvad enten det er naturressourcer, samfundets økonomiske ressourcer eller den kulturelle arv, er alt sammen noget, vi har fået betroet til at forvalte. Vi har derfor et ansvar for at videregive disse goder til næste generation i mindst lige så god stand, som vi modtog dem. Det er et grundlæggende udgangspunkt for KD's klimavisioner og bæredygtighedsprogram, som fokuserer på, hvordan vi tager vare på vores klode.

KD har siden partiets grundlæggelse haft et stærkt fokus på klima og miljø. I det første parti-program lød det: "Almenvællet gælder fremtiden. Hensynet til helheden gælder også fremtidige generationer. Var generation har ikke ret til at forurene og opbruge så mange af jordens råstoffer, at der bliver alt for lidt at dele for de generationer, der skal afløse os på kloden

Det drejer sig om at sikre menneskehedens overlevelsesmuligheder.

Den rigtige indstilling til disse enorme problemer er hverken overfladisk optimisme og uansvarlighed, eller en pessimistisk sløvhed. Der må være en stærk vilje til ud fra en langsigtet, fremtidsorienteret politik at angribe problemerne og foretage de nødvendige skridt, både på det nationale og internationale plan."

1. Klima og bæredygtighed

1.1 Visioner for bæredygtighed

Tiden er inde til en ambitiøs klimaplan og en langsigtet grøn omstilling i retningen mod et bæredygtigt samfund i Danmark, så vi overordnet ikke ødelægger vores natur og sørger for at udslippet af drivhusgasser mindskes med sigte mod at opfylde kravet i Parisaftalen fra 2015 om at reducere den globale opvarmning drastisk.

Der er tre forudsætninger, som skal være løst, hvis det skal kunne lade sig gøre. For det første skal vi have en klar og fælles definition af, hvad det vil sige at være ”grøn” og ”bæredygtig”. Det er en opgave for eksperter og forskning for at kunne opstille kriterier for bæredygtighed i forhold til klimaproblematikken, energipolitikken og miljøforhold generelt. Det er til gengæld en politisk opgave at prioritere den bæredygtige omstilling i forhold til andre politiske opgaver – herunder også i forhold til samfundsøkonomien. I den politiske proces vil der dog i høj grad blive behov for, at politikerne lytter efter eksperterne, da det bliver en meget kompleks opgave at finde de rette løsninger og balancegange blandt de mulige valgmuligheder. KD mener, at den grønne omstilling mod en langt mere klimaneutral udvikling af vort samfund er en særlig vigtig opgave på linje med fx at sikre trivsel og velfærd for borgerne og at sikre gode vilkår for virksomhederne.

Den anden forudsætning for at nå i mål med den grønne omstilling er at sikre fortsat økonomisk vækst i Danmark under ansvarlige forhold, der også tager hensyn til miljø, herunder klima- og energiproduktion og bæredygtighed. Det skal være en ny form for vækst, hvor økonomisk vækst og belastning af klima, natur og miljø afkobles fra hinanden. Det er sket hos fx sektoren for Life ¹ og biotek, hvor man på samme tid har reduceret drivhusgasudledningen og skabet økonomisk vækst i sektoren. Vi skal blive bedre til at få den fulde og langvarige værdi af de råstoffer, som allerede er i kredsløb i samfundet. Økonomisk vækst skal være drivkraften for den forskning i nye grønne teknologier, som vi har brug for nu, men i høj grad endnu mere i de kommende år, hvor hele vores energisystem skal gennemgå voldsomme ændringer, hvis omfang vi endnu ikke kender.

Sidst men ikke mindst har den grønne omstilling som forudsætning, at det bliver en fælles sag for hele Danmark. Derfor kræver det en social balance i den grønne omstilling. Det må gennemsnitligt ikke blive dyrere at være dansker. Skatter og afgifter skal omfordeles - ikke stige. På den baggrund vil KD her fremlægge vores bud på den grønne omstilling.

Vores politik tager udgangspunkt i en opfattelse af bæredygtighed, som dækker bredere end drivhusgasser og energiforbrug – selvom disse to elementer vil blive stærkt styrende for vores fortsatte samfundsudvikling. Vores politik skal sikre plads til innovation og iværksætteri, som skal drive den tekniske udvikling og dermed også den økonomiske vækst for både

eksisterende og nye virksomheder.

Og sidst, men ikke mindst, skal vores program og ændringerne af beskatningen og afgifter i Danmark tilskynde forbrugerne til at omlægge deres liv og hverdag til en bæredygtig livsstil.

Vores program tager udgangspunkt i FNs 17 verdensmål. Mange forskellige verdensmål berører emnet "bæredygtighed"². Det er derfor ønsket, at man betragter emnet bæredygtighed som et komplekst område, og at de mange forskellige mål kan tænkes sammen. Derfor er det vigtigt, at de forskellige mål for bæredygtighed ikke står alene eller risikerer at stå i vejen for hinanden – de skal tænkes sammen og en fremtidig forstærket forskningsindsats skal inddrages for at danne sig et billede af de mange forskellige sammenhænge, der binder de forskellige bæredygtigheds mål sammen.

1.2 Ny forståelse af bæredygtighed og grøn skat

Vores planer for en mere miljøvenlig fremtid skal bygge på mere end CO₂-reduktioner og energiover. Vi skal lære at forstå bæredygtighed som et komplekst begreb, hvor f.eks. drivhusgasser, natur, vand, miljø, affald og biodiversitet spiller sammen og forstås i én sammenhæng. Det skal politikken afspejle.

KD ser med stor interesse på det arbejde, som siden 2018 er pågået i EU med at udvikle nye modeller for at tænke bæredygtighed på tværs. I første omgang for at sikre bæredygtig finansiering. Det er et vigtigt arbejde og første skridt i en mere realistisk forståelse af klimakrisens omfang og alvor. Danmark skal bakke op om denne bredere forståelse af bæredygtighed og selv bidrage til den nødvendige vidensdeling, forskning og dataindsamling, der er nødvendig for at kunne sammenligne de forskellige elementer af bæredygtighed på tværs af mange og komplekse sektorer.

Skat som løftestang for omstilling

Forskningen er endnu ikke klar med en fast definition af bæredygtighed. Det betyder også, at det ligger et stykke ude i fremtiden at finde en fælles enhed for bæredygtighed, der kan sammenligne på tværs af fx. biodiversitet, vandforbrug og drivhusgasser. En sådan sammenligning er ikke desto mindre KD's mål for en bæredygtig fremtid.

At målet ligger et stykke ude i fremtiden skal ikke betyde, at vi ikke kan tage nødvendige skridt med det samme.

² De mest relevante og oplagte verdensmål i denne sammenhæng er:

- Verdensmål nr. 6 om rent drikkevand.
- Verdensmål nr. 7 om energi. Særligt med fokus på mål 7.2 om at øge andelen af vedvarende energi på verdensplan.
- Verdensmål nr. 11 om bæredygtige byer med fokus på mål nr. 11.2 om den bæredygtige trafik, offentlig transport til rimelige priser og mål nr. 11.6 med fokus på ren luft og affaldshåndtering.
- Verdensmål nr. 12 om ansvarligt forbrug og produktion med særlig fokus på mål nr. 12.2 om effektiv udnyttelse af ressourcer, mål nr. 12.5 om genbrug og reduktion i mængden af affald, mål nr. 12.6 om at få virksomheder til at

Derfor bakker KD op om idéerne om en skat på CO₂ og drivhusgasser. I forbindelse med diskussionen om afgifter kommer vi ikke uden om, at udslippet af drivhusgasser (GHG = Green House Gasses), primært CO₂, er den absolut største udfordring, vi som vi står over for med 70 % GHG reduktion for det danske samfund i 2030.

Der skal derfor på samme tid forskes i nye løsninger og iværksættes alle de løsninger, som vi allerede har adgang til, og hvor kun politisk prioritering står i vejen. Samtidig skal der findes virkemidler, der ændrer vores levevis og adfærd, så klimabelastningen per person falder.

Et kraftigt incitament til at sætte yderligere fart på den grønne omstilling er øget brug af adfærdsregulerende afgifter, som foreslået af Klimarådet. En sådan afgift vil gøre det økonomisk fordelagtigt at reducere CO₂ udslippet for både den enkelte forbruger, men også for virksomheder. Afgiftsprovenuet vil kunne anvendes til de store investeringer, vi får brug for fremover til blandt andet forskning og udvikling indenfor nye energikilder, men også til den generelle afbødning af de negative konsekvenser af den øgede opvarmning af vores klode, som vi ser i disse år.

En afgift på CO₂ vil kunne mærkes både hos virksomheder og den enkelte dansker. I en krise som den nuværende klimakrise er det dog nødvendigt at tage også store tiltag som CO₂-skat i brug. Hvis vi ikke handler nu, risikerer vi en fremtid, som er langt værre.

Når vi taler om at indføre en så omfattende ændring af vores afgiftssystem, er det vigtigt at sikre en social balance. Derfor skal stigninger i afgifter på CO₂ modvirkes af fald i andre afgifter på fx. grønne transportformer, overskudsvarme eller genbrugte materialer. Det skal være med til at sikre, at vores afgiftssystem samlet set gøres grønnere, uden at det samlede afgiftstryk for virksomheder og forbrugere stiger, når man ser på det bredt set.

Derudover vil KD sikre, at de laveste indkomster i Danmark også for muligheden for at være med i den grønne omstilling og ikke opleve en bæredygtig fremtid som en fattig nutid. Derfor skal bundfradraget hæves som et led i indførelsen af skat på CO₂. Det vil have den gavnlige effekt, at hver dansker får flere penge til sig selv hver måned. Det kan for de laveste indkomstgrupper betyde, at man stadig har råd til sunde fødevarer og et rimeligt forbrug, også når nogle varer forventes at stige i pris som følge af en skat på CO₂.

Forslag 1: Sammentænkning af bæredygtighed, klima- og energiforhold samt øvrige miljøforhold

Målet for KD byder ud over CO₂ afgiften på et nybrud i den danske politik for bæredygtighed. Vores politik for bæredygtighed skal på lang sigt sammentænke alle FN's verdensmål for bæredygtighed i én model.

Denne brede forståelse af bæredygtighed skal være en del af et nyt afgifts- og skattesystem, hvor skat, afgifter og fradrag altid tilpasses, så det kan betale sig at bevæge sig i en mere

bæredygtighed retning. Når vores skatte- og afgiftssystem sættes op efter en bred definition af bæredygtighed, vil det inklusive CO2 afgifterne skabe en ny form for konkurrence om innovation, og sætte nye mål for virksomhederne for at reducere deres påvirkning af klima, natur og miljø.

Danmark skal kæmpe for internationale forandringer

Hvis klimaproblemerne skal løses og løsningerne være langsigtede, er det en forudsætning, at lovgivning, grænseværdier og certificeringer er ens på tværs af landegrænser. Danmark er som bekendt en lille, åben økonomi. Vi er dybt afhængige af eksport både for vores virksomheder og skatteindtægter. Derfor skal Danmark gå forrest i den internationale klimakamp og sikre, at gode danske idéer indføres i internationale organisationer og institutioner som fx. EU og FN. Det har betydning for danske virksomheder i dag, at de kan sælge deres varer til konkurrencedygtige priser. Det vil også skabe et stort potentiale i fremtiden, hvis danske virksomheder kan gå forrest og sikre stor økonomisk vækst ved at sælge bæredygtige løsninger til andre lande, når også de skal omlægge til en bæredygtig fremtid. Danmark har dermed stor national interesse i at sikre internationale, ambitiøse krav på den grønne dagsorden.

2. Energi i dag og i fremtiden

Vores energiforbrug er ikke faldende og ser ikke ud til at blive det², når vi ser tilbage på de seneste årtiers udvikling. Derfor er det ikke en realistisk løsning at "skrue tiden tilbage" og satse på, at vi skal forbruge mindre energi. Det er ikke realistisk i Danmark og slet ikke realistisk på globalt plan. Mange lande har brug for stor vækst i energiforbruget for at kunne komme op i levestandard, menneskelig trivsel og sundhed for blot af nærme sig det niveau, vi har i Danmark på disse essentielle områder.

Derfor skal der fremover satses stærkt på forskning og udvikling indenfor mere klimaneutrale energiformer. Et øget internationalt perspektiv skal præge denne udvikling, såvel gennem teknologisk samarbejde med andre nationer, men også gennem det nødvendige lovgivende regelsamarbejde i såvel FN som EU regi.

Forslag 2: Stop for 8. udbudsrunde af olieudvinding i den danske del af Nordsøen.

Der har siden 2019 været meget debat om fortsat olie- og gasudvinding i Nordsøen.

Debatten er opstået i forbindelse med forberedelserne til en evt. 8. udbudsrunde vedr. udvinding af fossile brændstoffer i den danske del af Nordsøen, hvor det er meningen at en række konsortier skal inviteres til at byde på opgaven af føre fortsat olie- og gasudvinding ud i praksis i de kommende år.

Denne udbudsproces har budt på mange protester fra en række miljøorganisationer, men også fra en række fremtrædende forskere og ikke mindst FN's klimapanel. Iflg. panelets ana

lyser skal verden lade mindst 80 procent af de kendte reserver af olie, gas og kul blive i undergrunden, hvis den globale temperaturstigning skal holdes på under to grader, som er det klimamål, Danmark og resten af verdens lande i Paris i 2015 enedes om.

Derfor giver det god mening, at lade olien blive i undergrunden. Desto mere olie vi henter op og brænder af, desto sværere bliver det at undgå klimaforandringerne. Som konsekvens af KD's klare anbefalinger af satsning på intensiveret udvikling af og omstilling til langt mere CO₂ neutrale brændstoffer og energikilder fremover skal 8. udbudsrunde ikke finde sted. Det er samtidig et stærkt signal til såvel den danske befolkning, men også til den øvrige verden, om at det skal have praktiske konsekvenser at gå ind for et samfund, hvor de fossile brændstoffer på sigt helt skal udfases.

Bilag 1: Fremtidens energiforsyning.

Forslag 3: Overskudsstrøm fra vindmøller skal blive i Danmark

I en fremtid, hvor vi kommer til at forbruge en langt større mængde af energi, er det uambitiøst at lade danske vindmøller stå stille, når det blæser. Det er i stedet målet, at vi udvinder så meget energi fra danske vindmøller, som overhovedet muligt.

Når der så produceres mere energi, end vi har brug for i Danmark, skal overskudsstrømmen bruges til udvikling af nye energiformer som fx. Power to X (P2X). Vindstrømmen fra danske møller skal bruges i forskningen af bæredygtige brændstoffer og til produktionen af dem.

Det er et mål for KD, at Danmark bliver førende på produktionen af brændstoffer til brug i fx fly og skibe. Det kan i perioder betyde, at vi må importere strøm fra andre lande for at have nok til den energikrævende produktion. Til gengæld ligger der et stort eksportpotentiale i at udvikle og producere en energiform, som der forventeligt bliver stor efterspørgsel på i den nære fremtid.

Forslag 4: Aktiv inddragelse af erhvervslivets klimapartnerskaber

I december 2019 blev industrien og erhvervslivet i bred forstand indbudt til at fremlægge deres syn på de globale klimaudfordringer samt for hver af de 13 brancher at komme med deres anbefalinger til, hvorledes vi får løst de store udfordringer, vi står overfor i Danmark med at få nedbragt udslippet af klimagasserne³.

I marts 2020 blev de enkelte sektors forslag præsenteret af Erhvervsministeriet, hvor initiativet er forankret.

(Se Bilag 2: Klimapartnerskaber)

KD støtter initiativet, da det lægger sig meget op ad partiets egne ideer om samspelet mellem

erhvervslivets aktører samt offentlige aktører. Det er vigtigt med et stærkt samspil mellem private og offentlige aktører, når vi skal nå frem til en fælles bæredygtig fremtid. Derfor skal samarbejdet i klimapartnerskaberne fortsætte, og politik for bæredygtighed skal skabes i samarbejde med erhvervslivet og brancheorganisationer samt inspireres af det arbejde, som klimapartnerskaberne har skabt.

Forlag 5: Der skal investeres i forskning i bæredygtige energiformer.

Som det ses, bliver investeringen indenfor energiforskning meget stor, og den bør ske gennem både offentlig og privat forskning i nye grønne teknologier. Der har gennem flere år eksisteret en række danske tilskudsordninger, hvor private aktører har kunnet søge økonomisk hjælp til udviklings- og demonstrationsprojekter indenfor energisektoren. Sådanne støtteordninger bliver der endnu mere brug for i den fremtidige udvikling af nye energiformer. Det er vigtigt, at den offentlige forskning suppleres af privat forskning i erhvervslivet og derfor vil KD arbejde for at de nationale støtteordninger udbygges. Det vil bygge bro mellem forskning og implementering af samme, og det vil i høj grad fremme en tilgang af nye arbejdspladser indenfor dette fagområde – arbejdspladser, som kan blive rygraden for det danske samfund i fremtiden.

Det vil potentielt kunne forkorte tiden fra nye teknologier er opfundet, til de kan sættes i brug, fordi erhvervslivet allerede har haft berøring med teknologien gennem forskningen og fået et godt rygstød dertil fra statens side.

Konkret skal noget af afgiftsprovenuet fra CO₂-afgiften bruges til at lægge flere penge i de eksisterende støtteordninger til forskning. Derudover skal det gøres nemmere for virksomheder - både store og små - at få adgang til støttemidlerne og til relevante forskningsmiljøer, som kan bidrage til at få mest muligt ud af midlerne.

Forslag 6: Det skal gøres nemt og billigt at lave decentral energi

Privatpersoner, virksomheder og offentlige institutioner skal have langt nemmere ved at producere sin egen energi.

At have lokalt ansvar for sin energiproduktion skaber også et lokalt ansvar for sit forbrug og måden, man ellers lever på. For KD er det vigtigt, at ansvaret ligger så tæt på den enkelte borger som muligt. Vi skal derfor støtte, at initiativrige borgere, virksomheder og offentlige institutioner tager ansvar og opsætter solceller. Der skal opsættes mindst 100 - 200 km² solceller inden 2030 og målet nås bedst ved også ved bl.a. at udnytte de frie arealer på hustagene.

Eksisterende lovgivning skal ændres så stat, regioner og kommuner også kan opsætte solceller på f.eks. skoler og haller.

Når stat, regioner eller kommune beslutter at opsætte vindmøller på land eller solceller, bør de lokale borgere og virksomheder tilbydes at købe anpart i energiproduktionen.

Virksomheder skal nemt og hurtigt kunne få tilladelse til at bygge energiproducerende enheder som led i deres produktion. Det kan fx være i form af solceller, biogas eller anlæg til udnyttelse af spildvarme. Det skal være op til virksomhederne selv at bestemme, hvorvidt og hvordan de vil opsætte egne energiproducerende enheder. På den måde kan flere virksomheder få ansvar for den energi, de forbruger ved selv at være producent.

Det betyder også, at store fødevarer virksomheder får mulighed for at udnytte restprodukter og affald til produktion af biogas, som ellers var gået til spilde eller blevet brændt af. Det vil gøre ansvaret for hele energikæden i en produktion tydeligere for virksomhederne og samtidig give dem mulighed for at tage kontrol over måden, de producerer og forbruger energi.

Forslag 7: Bioenergi skal være en fast del af den danske energiforsyning

Bioenergi spiller en større og større rolle i dansk energiproduktion, og det bør den også gøre i de kommende år. Der findes forskellige former for bioenergi:

- 1) Forbrænding: Danske kraftvarmeværker afbrænder forarbejdet og uforarbejdet biomasse i store kedler til produktion af el og varme.
- 2) Forgasning: Termisk forgasning er opvarmning af biomasse ved underskud af ilt. Biomassen bliver omsat til brændbare gasser, der kan afbrændes eller opgraderes.
- 3) Biogas: Biogas bliver fremstillet under iltfri udrådning af organiske rest- og affaldsprodukter, og er en metanholdig gas, der kan opgraderes og erstatte brugen af naturgas og dermed sendes ud i vort eksisterende naturgasnet.
- 4) Flydende biobrændstoffer: Biomasse kan bruges til at producere flydende biobrændstoffer, som er et alternativ til benzin og diesel. Bioethanol produceres gennem fermentering og destillering af biomasse, og biodiesel produceres ved forarbejdning af vegetabiliske olier.

Der skal ske en stærk tilskyndelse til at etablere faciliteter, der producerer bioenergi. Det skal dog sikres, at skadeligt udslip af methan (hvis klimaskadelige effekt er 25 – 30 gange større end klimagasvirkningen fra CO₂) bliver bragt ned. Samtidig skal brugen af biomasse i kraftvarmeværker ske på et bæredygtigt grundlag, hvor der bl.a. tages hensyn til hvor råmaterialerne kommer fra, så der ikke sker en skovhugst andre steder på kloden, hvor skovenes bidrag til deres naturlige oplagring af CO₂ forsvinder, eller hvor der anvendes uforholdsvis stor energi på transport af træflis og lignende. Netop i sådanne tilfælde er en ensidig energibetragtning problematisk, og her ser man tydeligt, hvor vigtig en bredere bæredygtighedsbetragtning bliver som et nødvendigt redskab for at tage de rette beslutninger.

En mere intensiv satsning på bioenergi betyder, at der bliver langt mere fokus på udnyttelse af vores dyrkningsarealer.

Dette medfører yderligere et forstærket fokus på bæredygtighed og på emnet biodiversitet. Denne intensive brug af planteprodukter til fremstilling af bioenergi vil derfor medføre behov for dybtgående forskning angående biodiversitet samt behov for såkaldte livscyklusanalyser.

(Se Bilag 3: Livscyklusanalyser)

Bioenergi er ikke ubetinget CO₂ neutral, da den som nævnt blandt andet er forbundet med methanudslip fra biogasanlæggene, som man via tekniske forbedringer må sikre sig mod.. Alligevel er det en god måde at nå i mål med princippet om, at alle produkter enten skal genanvendes eller omsættes til fx energi (se afsnit 4. Cirkulær økonomi, affald og genbrug). Der er produkter som fx fiskeaffald, dårlige fødevarer, som fx er rådne, eller produkter, hvor der er sket en fejl, eller restprodukter i landbruget, som ikke kan genanvendes. Produkterne skal ikke bare destrueres, men omsættes til bioenergi først. Dermed får vi noget ud af alle produkter lavet i Danmark, og virksomhederne kan mindske tab ved restprodukterne ved at lave energi af dem.

Slam fra kommunale rensningsanlæg bør omsættes via biogasanlæg. Herfra kan restproduktet med fordel tørres og brændes, hvorefter det høje fosforindhold i asken lader sig genanvende. På den måde holder vi hus med en begrænset ressource (fosfor), og vi slipper for at sprede slam på markerne.

Forslag 8: Afregningspriserne for salg af privat energi til det fælles energinet skal sættes op.

Det skal gøres langt mere attraktivt at anvende solceller til eget brug. Og derfor skal priserne for elektricitet leveret fra private solcelleanlæg sættes op, så de med fordel kan sælge overskudsstrøm til det offentlige energinet.⁴

Udover tilskyndelse til øget brug af solceller til eget el-energiforbrug, skal der også sættes mere på brug af varmepumper til erstatning af de konventionelle energikilder til boligopvarmning, dvs. primært olie- og gasfyr. Brug af varmepumper vil kunne nedbringe det samlede energiforbrug og dermed CO₂ udslippet for de enkelte husstande. Der skal ydes økonomisk tilskud og teknisk vejledning ved overgang fra konventionelle energiformer til varmepumpesystemer, så forbrugerne ser, at det er attraktivt at foretage et sådant skifte.

Forslag 9: Intelligent udnyttelse af sol- og vindstrøm – flexafregning

I dag betaler private el-forbrugere en fast pris for hver kWh, som forbruges, uanset markedsprisen. Markedsprisen (spotprisen) varierer konstant og især produktionen af strøm fra vindmøller påvirker spotprisen. På blæsende dage har mange års fejlslagen politik gjort, at vi ikke kan udnytte den ekstra energi, og når hverken vores naboer eller vi selv kan bruge strømmen, handles den til omkring nul kroner eller smides væk. Privates afregning for el skal derfor gøres intelligent med en time-for-time-afregning, der følger spotprisen. Dvs. at private skal belønnes

økonomisk for bl.a. at vaske tøj og oplade el-biler når el-prisen er lav.

El-regningen til private skal forenkles, så den igen bliver til at forstå, og der må ikke tilføjes yderligere afgifter end I dag, så den totale prisafregning ikke bliver højere.

3. Cirkulær økonomi, affald og genbrug

Cirkulær økonomi handler om, at begrebet "affald" bliver mere og mere udfaset, da det fremover bør genbruges i en eller anden form. Det bør sikres, at flest mulige forbrugsprodukter i vores hverdag, som normalt ender som affald, ikke længere blot skal smides ud til forbrænding eller deponi (hvorfra der desværre sker udslip af metan), men at vi prøver at genbruge mest muligt af vores affald ved, at det sorteres effektivt og målrettet, så en større mængde materialer kan udtages og genbruges i produktionen af nye produkter. Dette kan både reducere forbrug af resurser og kan i sidste ende vise sig at være økonomisk fornuftigt. Deraf navnet cirkulær økonomi.

Det er flere tilgange, vi kan komme af med affald og dermed spild i vores samfund:

- 1) Genbrug af færdige produkter,
- 2) Genbrug af elementer i produkter
- 3) Omdannelse af affald til energi.
- 4) Der skal I højere grad forskes i nye biomaterialer, som kan nedbrydes og genanvendes og som kan erstatte emballage som er produceret ved brug af fossilt grundmateriale. Det vil bygge videre på de danske styrkepositioner og give Danmark mulighed for at være i førertrøjen på området.
- 5) Kraftig reduktion af madspild. Der er i de senere år konstateret et stadigt stigende madspild i både private husholdninger, men også i detailhandelen. Heldigvis bidrager flere og flere butikker til at mindske dette spild ved at prisnedsætte fødevarer, der er tæt på sidste salgsdag, så det gøres attraktivt at købe disse varer. Dette og lignende initiativer bør fremmes. Samtidig skal den enkelte forbruger se, at "brug og smid væk kulturen" ikke bare skal nedkæmpes indenfor isenkram og lignende, men også skal indtænkes i den enkelte husholdnings omgang med fødevarer.

For at kunne genbruge flere produkter, skal man som forbruger kunne se en fordel i at købe genbrug og reparere sine ting. Der bør være langt mindre fokus på at lave nyt og I stedet for større fokus på at bruge det, man allerede har.

Genanvendelse skal gøres attraktivt for produktionsvirksomhederne, så disse virksomheder får et økonomisk incitament til at genbruge i produktionen ved at genanvende restprodukter

og producere med sorterede genanvendte råmaterialer. Fokus på cirkulær økonomi hænger sammen med et stigende fokus på livscyklusanalyser og på det udvidede producentansvar, som mange virksomheder allerede i dag arbejder med. Dermed er det på dette område alene statens opgave at bakke op om privates gode initiativer og sikre, at det i forhold til afgifter altid kan betale sig at genbruge.

Materialevalg og produktionsprocesser samt design og konstruktion af nye produkter skal ske med det klare sigte, at mindst muligt materiale skal gå til spilde. Endvidere skal de enkelte konstruktionsmaterialer efterfølgende nemmest muligt kunne adskilles og sorteres i forskellige materialefraktioner, som kan indgå direkte i en genbrugscyklus.³

Forslag 10: Reklamationsretten for produkter i EU skal sættes op

For mange virksomheder er der kun fordel i at lade produkterne holde til reklamationsretten udløber. Fra det punkt og frem, er det ikke længere virksomhedens ansvar, om produktet kan holde længere.

Derfor kan en længere reklamationsret sikre, at virksomhederne i højere grad laver produkter i høj kvalitet, der holder så længe som muligt. Der skal således være langt mere fokus på produktvedligehold og materialebesparelse, så man fra producentens side gør det muligt og attraktivt nemmere at kunne reparere fremtidens produkter.

Forslag 11: Lavere afgifter på genanvendte råvarer

Genbrug af materialer i produktionen skal tilskyndes ved, at der skal være markant lavere afgifter på genbrugte råvarer. Det kan fx være glas og plastikflasker, som samles ind ved pantsystemet og genbruges. De genbrugte flasker skal fritages afgifter, så prisforskellen mellem at købe nye materialer og bruge genbrugte materialer gøres større.

Det vil give flere virksomheder incitament til at indsamle og genbruge deres produkter eller dele af produkterne.⁴ Det kan også have den afledte effekt at materialer, som er restprodukter eller affald for én virksomhed ikke behøver at smides ud eller brændes. Det kan i stedet sælges som brugbare materialer til en anden virksomhed til konkurrencedygtige priser, fordi genbrugte materialer fritages for afgifter.

³ Følgende syv produkter er specielt egnede til genbrug (nævnt i prioriteret rækkefølge):

1. Stål
2. Plast
3. Aluminium
4. Glas
5. Pap og papir
6. Beton
7. Træ

⁴ Et interessant produkt er printerpatroner fra Hewlett-Packard, der indeholder dels plast, men også nogle begrænsede elektronikdele. Hewlett Packard har gennem flere år haft en etableret returneringsmulighed, så man undgår at kassere printerpatronerne, men blot kan sende dem retur til producenten, som genanvender dem.

Forslag 12: Pantsystemet skal udvides

Der er allerede i dag stor succes med vores pantsystem. Samtidig er et stigende antal danskere blevet gode til at sortere deres affald⁵⁷. Som lovgivningen er i dag, sorteres affaldet alene ud fra en god samvittighed. Danskerne skal også opleve, at der er økonomi i at sortere affald og dermed sikre, at flere produkter bliver genanvendt. Systemet med udvidet pant skal indføres i løbet af en periode og med rimelighed i implementeringen. Det er vigtigt, at vi ikke pålægger den enkelte borger et for stort ansvar i det daglige for at sortere i et uoverskueligt antal fraktioner. Derfor hilser vi det meget velkommen, når der laves tiltag, hvor borgeren kan aflevere større sække af affald til genbrug og hvor maskiner kan scanne emballagen og sikre, at de forskellige materialer sorteres fra. Det fritager borgerne fra noget af ansvaret med at sortere og kan samtidig sikre, at maskinen kan holdes opdateret på de forskellige materialefraktioner i emballagen.

Standardiseret glasemballage til fx fødevarer kan med fordel indgå i det eksisterende retursystem for flaskepant. Glasemballage, der indgår i genbrugssystemet skal mærkes med et genbrugslogo. Forbrugeren skal ikke betale pant ved køb af glas med genbrugslogo, men opnår i stedet muligheden for at modtage et kontant beløb ved aflevering af det delvis rengjort glas (uden skruelåg) i returpantssystemet. Glasset vil derefter kunne genbruges uden omsmelting. Udenlandske producenter som anvender identiske glas tilbydes også at påsætte logoet, så glasset kan genbruges i det danske retursystem. Andre emballageeksempler kan med tiden formentlig også vise sig som oplagte elementer i en genbrugsordning.

Konkret eksempel: Pantsæk til alle typer emballage forberedt for genbrug og genanvendelse.

KD bakker i øvrigt op om større udbredelse af pantsystemer baseret på et princip om, at dåser og flasker til drikkevarer indsamles i en stor sæk, der afleveres ved specielle opsamlingsstationer. Se flg. link: <https://pantstation.danskretursystem.dk/>.

Systemet vil også kunne klare diverse glasemballager dedikeret for genbrug. Når sækken afleveres skal man registrere sit Dankort samt indlæse sækkens QR-kode, hvorefter man 2 – 3 uger senere modtager afregning via det benyttede Dankort.

Angående genbrug og genanvendelse henvises til Bilag 4 hvor uddybende kommentarer er givet.

4. Vand

Rent vand er et gode, som vi skal værne om i Danmark. Vores grundvand er noget af det dyrebareste, vi har. Derfor skal det indgå som en helt naturlig del af en bæredygtig fremtid at vores vandområder. Grundvand og vandforbrug skal tænkes med i en samlet politik for sikring af rent vand.

Behovet for rent vand og vandmangel globalt skal tages alvorligt - også i Danmark. Derfor skal vi på sigt regne vandforbrug med i vores afgiftssystem. Vi starter med at kunne regne drivhusgasser som en udgift, fordi det slider på vores fælles jord. På sigt skal også vandforbrug- og beskyttelse regnes med som en omkostning ved forbrug og produktion på samme måde, som vi kan regne med drivhusgasser.

Virksomheder skal reducere deres forurening og brug af farlige kemikalier. Dette er netop for at passe på naturen og særligt vores vand. Virksomhederne skal omlægge til at have en så skånsom produktion som muligt og investere i rensningsanlæg og andet, som skal være med til at sikre, at der ikke forurenes fra virksomheden, og at vores vand holdes rent.

Forslag 13: Mere klimaeffektiv vandsektor med større og mere effektive spildevandsanlæg

I forbindelse med planlægningen af fremtidens rensningsanlæg bør man sikre en mere klima-effektiv vandsektor med incitament til centralisering af specielt spildevandsbranchen, så der etableres større og mere effektive anlæg, der kan bidrage til lattergasreduktion, energieffektivitet og øget biogasproduktion. Det skal ske gennem en kombination af incitament og krav, herunder justering af "benchmarksystem" og krav til den kommunale organisering. På lang sigt bør også septiktanke nedlægges for at reducere udslip af lattergas, som er ca. 100 gange mere skadelig i klimahenseende end CO₂ udslip.

Forslag 14: Klimasikring mod stormflod og voldsommere vejr

Som følge af de ændrede klimatiske forhold vil vi fremover opleve et øget antal voldsomme hændelser med store ekstraordinære nedbørsmængder. Der skal opbygges tilstrækkelige afløbsfaciliteter, der sikrer, at kloakvand ikke bliver blandet med almindeligt overfladevand, som dermed bliver forurennet, så det forurener vores natur på et uacceptabelt niveau. Opbygningen af den type sikring med bedre kloaksystemer vil fremover blive omkostningstungt, og hertil kan provenuet fra CO₂ afgifter bl.a. komme til gavn. På grund af flere skybrud og voldsomme nedbørsforhold opstår der også behov for øget brug af opdæmning og beskyttelse af lavt liggende landområder, så de mange forsikringskader reduceres. Også til den type afværingsfaciliteter vil der blive behov for CO₂ afgiftsprovenuet.

5. Biodiversitet

Biodiversiteten i Danmark skal styrkes. Det skal ske både på offentlige og private arealer. Den fri natur har en værdi i sig selv og kan ikke alene regnes i tabte muligheder for produktion. At have en levende og mangfoldig natur i Danmark er en del af et godt miljø og skaber trivsel for dyr og mennesker. Derfor skal vi sikre biodiversiteten og stoppe den nedgang, vi har set de senere år.

Forslag 15: Landbrugs- og skovbrugsjorde skal gives fri til fri natur.

Offentlige landbrug og skovbrugsjorde skal gives fri til fri natur. Det vil betyde et fald i produktionen af f.eks. tømmer, som private skove eller andre udbydere må tage op. DI vurderer prisen for at stoppe skovdriften på offentlige jorde til at være 1,4 mia. kr. om året. Det er en pris, vi er villige til at betale for at sikre biodiversitet i Danmark.

Landmænd og andre private med jorde skal kompenseres for at lægge jordene fri til naturen.

6. Naturområder og -bevaring

Vores natur er unik for Danmark og umulig at sætte en pris på i kroner og ører. Vi har pligt til at passe på naturen omkring os og sikre diversitet for både dyr og planter.

Derfor indgår naturbeskyttelse i bæredygtighedsvurderingen, så også naturen tænkes med, når vi skal måle bæredygtighed. Det gør, at for virksomheder, som tager et særligt ansvar for naturen fx i form af beskyttelse af truede områder, beskyttelse af truede dyr eller tilskud til forskning og bevaring af dyr og natur, tages alt dette med i bæredygtighedsvurderingen af virksomheden. Dermed får virksomhederne et økonomisk incitament til at beskytte naturen omkring dem og bidrage til, at der værnes om naturen i hele landet.

Forslag 16: Der skal stilles midler til rådighed på attraktive vilkår for landmænd, der indgår i frivillige naturprojekter, eller laver miljøsånsom drift på særligt følsomme arealer.

I dag er der en alt for langsommelig kontrol med disse ordninger. Det kan forhale udbetalingen af landmandens almindelige EU-tilskud. EU's tilskud skal have en mere bæredygtig profil og landmændene skal ydes fuld compensation for at omlægge landbrugsarealer til natur. (F.eks. levende hegn, markveje, små skove og vandhuller). Det gælder ikke kun for arealets produktionsværdi, men også for det produktionsapparat der ikke kan udnyttes, fordi det er knyttet til arealet.

7. Transport

Transportsektoren har en stor betydning for, at vi kommer i mål med et bæredygtigt samfund. Det er især i udledning af drivhusgasser, at transportsektoren er en stor synder. Ifølge Energistyrelsens såkaldte basisfremskrivning udført i 2019 ser det ud til, at transportsektoren frem til 2030 desværre ikke ser ud til at reducere dens samlede CO₂ udslip – snarere tværtimod vil udslippet stige, som den eneste sektor, hvor dette sker. Det skal laves om.

Det sker bedst ved, at det kan betale sig økonomisk at omlægge til bæredygtig transport og at investere i brændstoffer til transport der udleder færre drivhusgasser. Med CO₂ afgifterne vil det også være muligt at skabe incitament for gods og varetransport. Tog og skibstransport med el og andre ikke fossile drivmidler, skal sikres gode konkurrencevilkår.

Transportsektoren er i rivende udvikling og nye biltyper, der kører som hybrid biler, udelukkende på el eller som brintdrevne biler vinder frem. Det er vigtigt med en lige og fair konkurrence på markedet for bæredygtig transport. Derfor skal staten ikke sætte måltal for, hvor mange el-biler, der skal være på markedet. El-biler er ikke nødvendigvis den eneste rigtige løsning på en bæredygtighedsskala, og det er en skævvridning af konkurrencen, hvis nogle få biltyper favoriseres over andre, der måske er lige så miljøvenlige med hensyn til udledning af drivhusgasser. Det kan måske de kommende år vise sig, at nye CO₂ neutrale brændstoffer (elektrofuels) vil kunne anvendes i bilmotorer.

En samlet bæredygtighedsvurdering skal komme uskikken med at have politiske favoritter til livs. En bæredygtighedsvurdering skal sikre, at biler med lavt udslip af drivhusgasser har lavere skat og afgifter end biler med et højt udslip. Dermed er det ikke længere vigtigt, om det er el-biler eller brint-biler. Det vigtige er, at bilerne har et lavt klimaaftryk.

Forslag 17: Den offentlige transport skal udbygges med bæredygtige løsninger og gøres billigere.

Flere danskere skal vælge de former for offentlig transport der er bæredygtige frem for selv at tage bilen. Offentlig transport er landets største deleordning og bidrager til, at så mange mennesker som muligt transporteres med så få transportenheder som muligt.

Gennem mange år er prisen på offentlig transport steget ganske voldsomt, og det skal ophøre for at lokke flere mennesker til at benytte offentlig transport. Samtidig skal den offentlige transport have et kvalitetsløft med langt mere pålideligt materiel, og samtidig skal der ske en koordineret sammentænkning af de forskellige transportformer, så det bliver nemmere at rejse uden, at der opstår u hensigtsmæssige ventetider ved skift mellem transportsystemerne. For at lokke folk over i de offentlige transportsystemer, skal der ved mange trafikknudepunkter oprettes tilstrækkeligt mange parkeringspladser, så folk der gerne vil bruge den offentlige transportform som primært transportmiddel på uproblematisk vis stadig kan bruge egen bil for at komme til trafikknudepunktet.

Forslag 18 Flytrafik og krydstogtskibe – beskatning af fossilt brændstof

Der har været meget debat om flytrafik og bæredygtighed. Der er ikke tvivl om, at den nuværende udledning af CO₂ ved flytrafik ikke kan fortsætte. Det samme gælder for krydstogtskibe, der udleder endnu mere CO₂ per passager per km end fly gør (2 – 10 gange mere)⁶.

Frem for at punktbeskatte flyrejser og krydstogtsejladser, skal vi beskatte det, som faktisk udledes nemlig CO₂. Ved at flyselskaberne og krydstogtrederierne bliver underlagt de forslåede CO₂-afgifter, vil det vil automatisk give flyselskaberne og krydstogtrederierne incitament til at udvikle og anvende brændstof med stærkt reduceret udslip af drivhusgasser som fx såkaldte

⁶ Kilder: "AEnergy use and CO₂ emissions from cruise ships A— A discussion of methodological issues" by Hans Jakob Walnum (Western Norwegian Research Institute 2011 and "Evaluation of CO₂ emissions from cruise ships" February 2020. Study by HOK Marineconsult ApS (H. O. Kristensen)

elektrofuels.

CO₂-afgifterne har netop til formål at sikre, at reel grøn omstilling belønnes og undgå, at punktbeskatte bestemte vaner og forbrug. Det giver samtidig selskaberne frihed til at konkurrere og udvikle forskellige former for bæredygtigt brændstof. Den frie konkurrence på bæredygtige løsninger skal sikre, at de bedste løsninger vinder frem.

8. Landbrug

Danmark har historisk været et landbrugsland, hvor mange mennesker fik deres udkomme, da landbruget var vort hovederhverv i mange år. Sådan er det ikke mere i en tid, hvor meget få er beskæftigede i landbruget, og de fleste vokser op i parcelhuskvarterer og større byer. Det betyder dog ikke, at landbruget skal udfases fra Danmark. Landbruget fylder meget i vores landskab og vores selvforståelse. Danmark er stadig et landbrugsland, og bidrager til at mange mennesker er beskæftiget i store dele af forarbejdningsindustrien for landbrugsprodukter. Erhvervet skaber valutaindtjening, og det skal det blive ved med. I 1990 udgjorde landbrugets direkte CO₂ udslip 12.7 mill. tons (iflg. Energistyrelsens basisfremskrivning fra 2019), svarende til ca. 18 % af Danmarks samlede CO₂ udslip det år. 30 år senere dvs. I 2020 vil landbrugets CO₂ udslip iflg. basisfremskrivningen ligge på 10.4 mill. tons, dvs. et fald på knap 1 pct. per år. Desværre viser basisfremskrivningen, at frem mod 2030 vil CO₂ udslippet fra landbruget slet ikke ændres, hvilket dog er i modsætning til det resultat, som klimapartnerskabet for landbrug og fødevarer når frem til i deres hovedrapportering fra marts måned 2020. Der er dog ingen tvivl om at landbruget for alvor skal sætte alt ind for at reducere erhvervets store drivhusgas udslip.

De tiltag, der bør satses på, er de løsninger, som klimapartnerskabet allerede har peget på i deres rapportering, som bl.a. er følgende:

- Udtagning af lavbundslande
- Reduktion af lattergasudledning fra bl.a. husdyrsgødning
- Udslusning af gylle og udmugning af husdyrgødning
- Klimaoptimering af foder
- Planteforædling
- Øget biogasproduktion og avancerede biobrændstoffer
- Øget skovrejsning og skovproduktion

Landbruget skal fortsætte sit gode arbejde mod en grøn fremtid, og den bæredygtige

omstilling er derfor ikke en kamp mod dansk landbrug, men derimod en sikring af, at dansk landbrug også findes i fremtiden.

Det kan give mulighed for, at nye typer af fødevarer og foder kan vinde ind og erstatte noget af det tabte. Det kan fx være insekter, der skal være en del af fremtidens danske landbrug. Det kan være nye typer af korn eller helt andre ting, som vi ikke endnu har prøvet. Det afgørende er, at det er landbruget selv, som skal afgøre, hvad der skal produceres i deres sektor. Det skal ikke være ensidige statslige satsninger og punktafgifter, som skal styre landbrugets fremtid. Der skal sikres samarbejde mellem landmændene, producenterne og forbrugerne. Det kan en samlet bæredygtighedsvurdering, hvor mange miljøfaktorer indgår, sikre, fordi den ikke favoriserer bestemte dyr eller afgrøder.

Det vil være op til landmanden og sektoren selv at afgøre, hvordan de vil nå i mål med klimamålene. Det kan være han bygger et biogasanlæg for at kompensere for udledning af drivhusgasser, eller det kan være, at landmanden omlægger store dele af arealet til fri natur for at sikre biodiversitet og rent drikkevand. På sigt vil der indgå flere faktorer i definitionen af bæredygtighed. Det giver landbruget frihed og fleksibilitet til at sikre bæredygtig produktion uden et for ensidigt fokus på drivhusgasser.

At kombinere drivhusgasser med bæredygtighed i bred forstand vil have den gavnlige sideeffekt, at debatten mellem økologiske og konventionelle landbrug vil skifte fokus over til bæredygtighed generelt.

Det er godt med begge former for landbrug i Danmark, da de supplerer hinanden og kan byde ind med forskellige løsninger.

Der vil være nogle faktorer i bæredygtighedsvurderingen, hvor økologiske landbrug gør det godt og andre, hvor konventionelle landbrug er bedre. Netop den variation og fleksibilitet skal der være plads til, da det øger mulighederne for innovation. Vi lærer bedst, hvis der er andre forskellige fra os selv, som vi kan lære af og udfordres af. Den gensidige videns udvikling og konkurrence sikrer, at dansk landbrug forbliver et af verdens bedste.

Forslag 19: Bedre ressourceudnyttelse i dansk landbrug

Landbruget vil altid påvirke klima og miljø. Det er vigtigt med fokus på belastningen omfang og have fokus på mindre belastning af klima og miljø. Derfor skal der til stadighed forskes i bedre udnyttelse af de tilførte ressourcer.

Det gælder for tildeling af næringsstoffer i marken. Det er vigtigt at tildeling hjælpestoffer, kemikalier og gødning sker ud fra et større kendskab til jordens beskaffenhed på markniveau. Både kendt teknologi og ny kommende teknologi er nødvendigt for at minimere forbruget af hjælpestoffer. Ligeledes er forskning i sædskifter og nye afgrøder vigtige for at få større indlejring af kulstof i landbrugsjorden. Det sidste alene vil medføre en bedre udnyttelse af

ressourcerne.

Hvor det offentlige lægger begrænsninger på jorden eller helt udtager den af landbrugsdrift skal jordejeren kompenseres for de indskrænkede driftsmuligheder.

Husdyrproduktionen i Danmark har en af de mindste klimabelastninger i verden, blandt andet på grund af meget høje udbytter og effektivitet. Når ønsket er en mindre klimabelastning fra fødevarereproduktionen er det nødvendigt at produktiviteten i primærlandbruget forøges. Dvs. højere udbytter i marken, højere udbytter, flere grise/årssø og flere kg mælk/ko. Det bliver afgørende at skabe en sammenhæng i fodersammensætning, der nedbringer belastningen med klimagasser fra husdyrproduktionen. Håndtering af husdyrgødning, fodertilsætninger vil have stor indflydelse på belastningen. Derfor er forskning vigtigt.

Forædling af landbrugsprodukter. F.eks. valleprotein og kartoffelmel har medført en revolution i fødevarerindustrien, hvor kunstige tilsætningsstoffer i stort tal bliver udfaset. Den udvikling ønsker KD forstærket gennem forskning og produktudvikling.

Landbruget har fuld gang i systemer til klimaregnskaber for det enkelte landbrug. Staten og landbrugserhvervet bør senest i 2025 have fundet en model for klimaregnskab på bedriftsniveau.

Forslag 20: Uddannelse og efteruddannelse i bæredygtighed

Der skal være en fortsat kvalitetsudvikling af uddannelse og efteruddannelse inden for planteværn. Herunder også undervisning om forebyggelse af ukrudts-, sygdoms- og skadedyrsproblemer, samt mekaniske behandlingsformer.

Landbruget har selv en del af ansvaret for at sikre, at den nyeste viden kommer i spil i hverdagen. Det vil bæredygtighedsvurdering give incitament til, fordi det vil kunne spare penge allerede i næste års budget for den enkelte landmand, hvis han/hun implementerer bæredygtige investeringer.

Bæredygtighedsvurderingen vil dermed give en naturlig efterspørgsel på viden og nyeste teknologier, som hurtigt vil kunne afprøves på de enkelte bedrifter og dermed testes på virkeligheden. Det kan skabe et godt samspil mellem landbruget og forskningen og sikre, at de bedste og mest bæredygtige løsninger kommer i brug.

Forslag 21: Pesticidforbruget skal opgøres ud fra den forbrugte mængde af aktivt stof og disses miljøpåvirkning.

Det vil sige, at der skal tages hensyn til de forskellige midlers virkemåde, bivirkninger, nedbrydelighed og langvarige miljøpåvirkning. Det vil sikre langt mere konkret og detaljeret viden om sprøjtningen og give landbruget incitament til at indføre præcisionslandbrug, så forbruget af

pesticider bliver så lavt som muligt. Det vil gavne landbruget i den samlede bæredygtigheds-vurdering, at kemikalieforbruget er så lavt som muligt, da det vil komme til udtryk i en lavere beskatning.

Derudover skal sagsbehandlingstiden gøres markant kortere i forhold til nye sprøjtemidler. Det betyder, at landbruget hurtigere får adgang til sprøjtemidler, som er mere bæredygtige. Bevidst brug af ulovlige pesticider og sprøjtemidler skal føre til store bøder.

9: Brændeovne og pillefyr

I Danmark forårsager luftforureningen med fine partikler helbredsskader for mange milliarder kroner, i form af for mange tidlige dødsfald, sygedage mv. (kilde: Aarhus Universitet 2016). De danske kilder bidrager til ca. 25 % af luftforureningen med fine partikler I Danmark, mens 75 % af forureningen stammer fra udlandet og skibsfart.

Under disse forudsætninger bidrager forureningen fra dansk brændefyring (brændeovne + træpillefyring) med en stor andel af alle dødsfald og helbredsskader fra danske forureningskilder.⁷

Sodpartikler fra brændeovne bidrager endvidere markant til global opvarmning og derved mere end eliminerer gevinsten ved brændefyring, så der netto opnås en klimaopvarmende effekt fra partikeludledningen. Brændeovne kan således godt være CO2 neutrale, men desværre ikke klimaneutrale.

Forslag 22 : De mest forurenende brændeovne skal udfases og der skal indføres afgifter på brug af brændeovne og pillefyr

Som følge de beskrevne meget negative miljøaspekter skal brændeovne udfases, og der skal indføres forbud mod brug af brændeovne og pillefyr af ældre dato til boligopvarmning.

Flg. lovgivning foreslås:

Regeringen skal fremover arbejde for ambitiøse emissionskrav i EU for at mindske den grænseoverskridende luftforurening

Ældre brændeovne, der ikke opfylder 2017 lovkravene (maks. 4 gram partikler per kg fyret træ), skal udfases inden udgangen af 2022.

Alle brændeovne, der sælges fra 2020, skal opfylde Svanemærkekravet på maks. 2 gram partikler per kg fyret træ.

Brug af brændeovne og pillefyr til boligopvarmning, som i dag er helt afgiftsfri, skal afgiftsbe

lægges ud fra det aktuelle forbrug, som med tekniske hjælpemidler relativt nemt kan registreres, på lige fod med den årlige registrering af vand- og elforbrug.

10. Kernekraft som en del af fremtidens globale energiforsyning

Energiforbruget vil stige i fremtiden, når vi overgår fra fossile brændstoffer til diverse brændstoffer med lavt udslip af drivhusgasser ((fx el, brint eller diverse elektrofuels). Derfor må vi også forberede os på, at skulle producere langt mere energi, end vi gør i dag. Her kommer kernekraft ind i billedet. Desværre er det stadig store kerne-nedsmeltninger, som mange forbinder med kernekraften. Dette er en gammeldags og forældet tilgang til kernekraft, som ikke er udbredt blandt yngre mennesker i dag.

Moderne forskning i kernekraft tager udgangspunkt i helt andre teknologier og et andet brændsel, nemlig flydende Thoriumsalte. Det gør moderne kernekraftværker langt mere sikre. Derudover er moderne kraftværker langt mindre og har den yderligere fordel, at de kan implementeres også i lande, hvor energi-infrastrukturen er dårlig . Det skaber en stabil tilførsel af grøn energi for mange samfund, der ikke i dag har andre alternative end kul.

Kernekraften giver stadig affald. Men, det kan med den type reaktorer, der forskes videre i, i dag, reduceres til at være omkring 100 gange mindre end ved de typer reaktorer, der kører i dag. Dertil kommer, at det vil være henfaldet (ikke radioaktivt længere) på kortere tid. De moderne værker kan faktisk bruges til at brænde det brændselsaffald, der stammer fra det de gamle typer af reaktorer, ja sågar også affaldet fra militære anvendelser.

Sammenligner man afbrænding af fossile brændsler, hvor forureningen (CO₂) bare lukkes ud i naturen, med moderne kernekraft, hvor vi lukker forureningen (radioaktive stoffer), bare i langt mindre mængder end for nuværende, forsvarligt inde, kan flere og flere godt se, at vi ikke kan fortsætte med de fossile brændsler, men skal gå over til moderne A-kraft.

KD mener derfor, at moderne kernekraft kan blive en del af fremtidens energiforsyning forudsat at teknologien er moden og sikker. Kommunerne skal have vetoret ved placering af kraftværker. Der skal frit kunne forskes i kernekraft.

Det er der særligt to grunde til:

1) For det første fordi, vi har brug for al den energi, vi kan frembringe, hvis den grønne omstilling skal gå hurtigt. Og det skal den! Derfor har vi ikke råd til at være kræsne og kun tillade enkelte energiformer eller enkelte dele af forskningen. Alle idéer må frem, hvis vi skal lykkes med den massive, globale krise, som klimaforandringerne er. Krisens enorme betydning for vores fremtid og planet er derfor også med i vores beslutninger for, hvordan fremtidens energiforsyning skal se ud. Der findes ikke perfekte løsninger. Der findes ikke løsninger, som ikke har affald, problemer eller bivirkninger. Uanset om det er affald fra kernekraft, påvirkning af dyrelivet fra havvindmøller, udvindingen af råstoffer til batterier eller meget andet. KD er overbeviste

om, at klimakrisens alvor og omfang kalder på hurtig handling, hvor vi også tør at tage mere tabubelagte energiformer i brug betragtning. Det er vi ganske enkelt nødt til.

2) For det andet, har kernekraften den fordel, at den kan konkurrere direkte med kul i store dele af verden. Det er ikke alle lande, der har samme muligheder som Danmark i form af energinet, sikkerhed og en rolig undergrund. Der er mange lande, som er plaget af fx terror eller borgerkrig, som mangler en stabil regering og som derfor har brug for decentral og stabil energiforsyning.

Her kommer moderne kernekraft også til at spille en rolle, hvis vi vil lade den. I sidste ende er valget af at integrere moderne kernekraft i fremtidens energiforsyning et politisk valg. I KD ser vi dog ikke andre

KD ønsker det teknologisk udforsket, om de nye teknologier kan give os sikre og realistiske muligheder, så vi i kapacitet og hastighed kan nå i mål inden 2030 og med 100% bæredygtighed i 2050.

11. Globale udfordringer og løsninger

Danmark er et lille land i en stor verden. I Danmark har vi kun direkte indflydelse på en meget lille del af planeten. Det skal dog ikke holde os tilbage og må ikke forhindre, at vi løfter vores del af det globale ansvar.

Selvom Danmark er et lille land, kan vi gå foran med et godt eksempel. Ikke kun fordi, det er moralsk rigtigt at gøre, men i lige så høj grad fordi, verden har brug for at se bæredygtige teknologier afprøvet i virkeligheden. Danmark har en tradition for at udvikle nye avancerede teknologiske løsninger på mange fronter, og det skal vi fortsætte med indenfor udvikling på energiområdet ud fra en bæredygtig synsvinkel. Alle aspekter ved de nye teknologier skal undersøges grundigt for at undgå negative effekter, der modvirker hovedformålet, nemlig af få nedbragt det globale udslip af drivhusgasser, som bliver mere og mere nødvendigt for hvert år der går uden en aktiv og ambitiøs indsats.

Derfor skal vi også i Danmark udnytte udfordringerne til at bringe os i front både i industrien, og på vore universiteter og øvrige undervisningsinstitutioner, ja helt ned til folkeskoleniveau, så alle dermed får en klar fornemmelse af, at der skal ydes en indsats for at nå i mål med at sikre klodens fremtid for de næste generationer. Ved en øget indsats med udvikling på energiområdet vil Danmark i øvrigt kunne skabe store eksportindtægter fremover.

Vi skal påvirke international politik med vores idéer og løsninger. Ved at gå forrest i kampen for en mere klimavenlig og bæredygtig fremtid, vil vores ord være langt mere troværdige i fx EU og FN. Derudover skal vi påvirke og deltage aktivt i det internationale arbejde - på lige fod med fx menneskerettighederne. En øget kontrol og deltagelse i udviklingen af fremtidens energisystemer, vil medføre, at det sikkerhedspolitisk giver Danmark en styrkeposition, ved at blive

mindre afhængige af udenlandsk energi.

Forslag om boligrenovering

I overgangen til et bæredygtigt samfund i forhold til klima, natur og miljø skal alle dele af samfundet med. Der ligger i dag et stort potentiale i netop sektoren for boliger og byggeri. Her spiller det offentlige byggeri en stor rolle og bør gå foran for at sikre bæredygtigt byggeri i hele Danmark. I 2020 er kun 6 % af de planlagte offentlige byggerier bæredygtige. Det tilsvarende tal for de private byggeprojekter er 34%⁸. Forklaringen er, at bæredygtigere byggerier ofte er dyrere i investeringsomkostningerne og at mange offentlige byggeprojekter alene tager hensyn til pris. Det skal laves om. Det offentlige har store muskler, når det kommer til byggebranchen og bør gå foran det private for at sikre en høj efterspørgsel på bæredygtigt byggeri. Det kræver flere sammenhængende forslag.

1. Der skal sikres en ensartet certificering af bæredygtighed, så sammenligninger bliver gennemsigtige.
2. Der skal sættes flere penge af til offentlige byggerier, hvor livscyklusanalyser regnes med. På den måde ser man ikke alene på prisen for at bygge nyt, men også for de langsigtede udgifter til vedligehold og genanvendelse af byggeriet. Et fokus på livscyklusanalyser kan meget vel vise, at de bæredygtige byggerier udligner de økonomiske forskelle over tid.
3. Kommuner, regioner og staten skal sikre sammenhæng mellem kravene til bæredygtige byggerier. Det er dog vigtigt for KD, at det sker med respekt for det kommunale selvstyre og regionernes politiske indflydelse på egne projekter.

Private boliger

Der skal sikres langt større fordele for private, som vil energirenovere deres boliger. Det gælder både enkelte borgere og eget hus, men også for private virksomheder og investorer.

Derfor skal håndværkerfradraget sættes op og gøres yderligere attraktivt for private investorer. Det skal derudover sikres, at fradraget følger med den nyeste forskning, sådan at den brede forståelse af bæredygtighed tænkes med i fradraget. Det betyder konkret, at man både skal kunne bruges fradraget på renoveringer, som har energibesparelser som formål, men også til formål som fx. reducere vandforbrug, styrkelse af biodiversiteten eller optimering af byggerier til materialer, som er lettere at genanvende. Pengene til det højere fradrag kan findes i statens indtægter fra CO₂-afgifter.

Bilag 1: Fremtidens energiforsyning

I mange år har verdens energiforbrug i høj grad været afhængig af fossile brændsler, først i form af kul frem til begyndelsen af det 20. århundrede, hvor olie i stigende grad erstattede kul som energiform, da olien nemmere kunne bruges til indfyring i varmekraftværker og el-kraftværker m.v. i stedet for kul, men også fordi olien kunne bruges direkte som brændstof i eksplosionsmotorer, primært benzinmotorer, typisk til det voksende antal biler og dels som brændstof i dieselmotorer – opkaldt efter motorens opfinder Rudolf Diesel, og ikke fordi motorens drivbrændstof er dieselolie. Denne tillægsplysning er ret vigtig i forståelsen af, hvorledes de fremtidige kunstige brændstoffer skal anvendes. Mange af disse brændstoffer vil uagtet navnet relativt nemt kunne anvendes som brændstof i en dieselmotor, hvilket er meget gunstigt, da moderne dieselmotorer efterhånden er udviklet til et stadie, hvor deres energieffektivitet er meget høj (mellem 50 og 60 %).

På grund af en større og større industrialisering og øget trafik og større og større godsmængder er jordens forbrug af fossile brændstoffer eksploderet godt hjulpet af en stor befolkningstilvækst overalt på kloden. Dette store forbrug af fossile brændstoffer er desværre forbundet med et meget voldsomt udslip af drivhusgasser, primært CO₂, som de seneste 40 år er blevet fordoblet med det resultat, at vi nu bliver nødt til at omlægge hele vores energisystem, for at bremse den globale opvarmning. Det betyder, at der skal findes helt nye alternative brændstoffer, der kan erstatte de fossile brændstoffer, som har et langt mindre totalt CO₂ udslip end de konventionelle olieprodukter, vi har anvendt hidtil. Derudover bliver vi nødt til at udbygge vores vedvarende energikilder langt mere, end vi allerede gør i dag med vindmøller og i stigende grad også solceller.

Danske politikere har i 2019 sat nogle meget ambitiøse klimamål med en CO₂ reduktion på 70 % i forhold til vores CO₂-udledninger i 1990 (76.5 mill. tons) hvilket betyder, at det samlede CO₂ udslip i 2030 maksimalt må være 23 mill. tons. For at nå dette mål skal der afsættes meget store midler til forskning inden for energi i sin bredeste betydning, hvilket dækker alt fra alternative brændstoffer, udvikling af nye typer vedvarende energikilder samt et utal af kombinationer af disse to nøgleområder.

Et typisk eksempel er i den sammenhæng al den strøm, som vindmøller producerer, specielt når der er kraftig vind, hvor vi ikke altid er i stand til at bruge al den vindproducerede elektriske energi. Den kendte opbevaring af strømmen i batterier er selvfølgelig en mulighed, men eksempelvis såkaldte brændselsceller er også en mulighed, der er ved at dukke op flere steder i vores samfund. En af grundsubstanserne i brændselsceller er brint, som kan dannes ved elektrolyse ved hjælp af elektricitet (fra vindmøller), hvorved vand (H₂O) spaltes i brint H₂ og ilt O₂. Den dannede brint kan efterfølgende anvendes som et af nøgleprodukterne i produktionen af nye kunstige brændstoffer, men disse processer er desværre meget energikrævende. Eksempelvis skal man alene for at producere kunstige brændstoffer til hele Mærskes flåde af skibe udnytte elektricitet fra 6000 – 8000 af verdens største vindmøller, svarende til godt 100

havvindmølleparker. Fremtidens energiforsyning bliver en af de mest akutte og basale miljøudfordringer.

Med fokus på en fremtidig intensiv energiproduktion, som rygraden for et mere klimagas/CO₂ neutralt samfund, bør der planlægges langsigtet og meget strategisk, så vi eksempelvis får mest mulig alternativ energi (vind og sol) frembragt inden for de arealmæssige begrænsninger, som specielt Danmark er underlagt. Det vil betyde, at mindre vindmøller, som i øvrigt af naturlige grunde er ved at nå en naturlig aldersgrænse for deres videre funktion, bør erstattes af større enheder, der kan producere mere el til en stadig mindre produktionspris per energienhed (kr/kilo Watt time), blandt andet fordi større møller er mere energieffektive end mindre møller.

Bilag 2: Klimapartnerskaber

Klimapartnerskaberne har præsenteret deres samlede udspil med flg. programerklæring:

De 13 klimapartnerskaber har arbejdet intensivt på at løse en både svær og vigtig opgave: Nemlig på en og samme tid at udvikle konkrete forslag til regeringen om, hvilke indsatser som vil kunne bidrage til at nå målet om at reducere Danmarks CO₂-udledninger med 70 procent i 2030 og gøre Danmark til et foregangsland for resten af verden. Parterne er ifølge eget udsagn gået til opgaven med det udgangspunkt, at man på samme tid skal gøre Danmark og danskerne rigere - og verden mere bæredygtig. Hvis målet skal nås, vil det kræve store investeringer. Derfor skal bæredygtighed og vækst følges ad. Og derfor skal samfundet være klar til at prioritere investeringer i klima. I dansk erhvervsliv er man ifølge eget udsagn klar til at løfte erhvervslivets del af opgaven i et tæt partnerskab med regeringen og Folketinget – og resten af samfundet.

Fremtidig økonomisk vækst er forudsætningen for, at vi har råd til at løse klimaudfordringerne på en måde, hvor vi samtidig har et godt og velfungerende samfund. Det kræver, at vi sikrer Danmarks konkurrenceevne og skaber vækst og nye job samtidig med, at vi omsætter klimaambition til handling.

Klimaudfordringen er global. Vi skal nå vores nationale mål uden at skubbe aktiviteter ud af landet. Vi skal lave en reel grøn omstilling af vores samfund, som målbart reducerer udledningen af klimagasser globalt set – og det skal ske ved udvikling og ikke afvikling. Med vores indsats som inspiration til handling skal vi arbejde internationalt i regi af blandt andet FN og EU for at sikre fald i de globale emissioner og for at øge udviklingen af grønne danske løsninger, som vi kan eksportere til resten af verden.

De 13 klimapartnerskaber fremhæver klart, at de står vi sammen om at bidrage til, at Danmark lever op til de politiske målsætninger og man ser frem til, at forslagene bæres videre over i en konkret samlet klimahandlingsplan, der skal indeholde to klare mål. At bidrage til at løse klimaudfordringen herhjemme og globalt og samtidig sikre et stærkt erhvervsliv, flere danske arbejdspladser og et mere velstående samfund. Forslagene fra de 13 klimapartnerskaber er af gode grunde ikke tænkt sammen, og mange forslag går på tværs af sektorer og brancher. Næste skridt er derfor en samlet klimaplan. Her er det helt afgørende, at den samlede klimaplan redegør for konsekvenserne af hvert enkelt initiativ - og at planen som helhed sikrer, at den grønne omstilling går hånd i hånd med fortsat vækst og velstand i Danmark.

Bilag 3: Livscyklusanalyser

En livscyklusanalyse er en metode til at undersøge et produkts miljøbelastning ”fra vugge til grav”. Metoden evaluerer både selve produktets fremstilling, anvendelse og bortskaffelse, men også fremstillingen af produktets ”underprodukter”.

Ved en livscyklusanalyse undersøger man trin for trin, hvor meget et produkt skader miljøet i løbet af dets ”liv”. Det betyder, at analysen går helt tilbage til fremstillingen af produktet, transporten af råvarer og produkter, og til slut, når produktet er blevet til affald og skal bortskaffes. Analysen kan også nøjes med at omfatte for eksempel fremstillingen eller bortskaffelsen, afhængigt af, hvad man ønsker at bruge analysen til. På baggrund af analysen foretages en vurdering af produktets overordnede ”bæredygtighed”.

Dette vil oftest resultere i, at man vil få oplysninger om, hvor meget energi og dermed bl.a. hvor meget CO₂ der er blevet udledt i forbindelse med produktets samlede levetid. Jo lavere klimaaftrykket er jo bedre, men også produktets udledning af andre u hensigtsmæssige og direkte farlige stoffer kan indgå i analysen. Svovldioxid er både giftig miljøskadelig (forsuring af vandløb), men fjernelse af svovl fra brændselolie kræver energi, medførende CO₂ udslip, og dermed er afbødning af én ulempe medvirkende til at en anden ulempe opstår.

Vurderingerne er ikke altid det bedste miljømæssige valg, men inddrager også aspekter som økonomi, og at det skal være nemt at bruge og fremskaffe produktet. Ved vurdering af om produktet er ”godt nok”, må man også tillægge de enkelte parametre bestemte værdier. Er det for eksempel bedre, at en vare bruger mindre energi, hvis den i stedet indeholder en række giftige kemikalier? Til dette kan man blandt andet bruge en cost-benefit-analyse. I livscyklusanalyser indgår der således nogle komplekse vurderinger af en lang række fordele og ulemper op imod hinanden, og disse vurderinger vil ofte kræve en mere dybtgående forskningsindsats.

Det første trin er som regel at analysere, hvilken skade det gør at få fat i råstofferne/råvarerne, for eksempel metaller, olie eller bomuld. Råvareindvinding vil desværre ofte medføre skade på naturen, og også denne ulempe skal indgå i en samlet livscyklus vurdering. Derefter undersøger man hvert led ved produktionen af produktet: Omsmeltingen af metallet, raffinering af olien til andre olieprodukter, som benzin, petroleum samt specielle olietyper med lavt svovlindhold. Omdannelsen af olie til plastik eller farvning og spinding af bomulden er andre eksempler. Mængden af eksempler må siges at være nærmest uoverskuelig i vores moderne samfund, som er baseret på et stort forbrug af mange forskellige produkter, som i deres grundsubstans er fremstillet af mange forskellige råstoffer.

Efter selve fremstillingsprocessen vurderes produktets brug: Strømforbrug, udslip af forskellige røggasemissioner (eksempelvis CO₂, svovl, nitrogenoxider og sidst men ikke mindst partikler), kemikalier eller andre uønskede oftest skadelige stoffer. Til sidst undersøger man, hvordan man kommer af med produktet, når det er blevet til affald. Kan det for eksempel brændes og

blive til energi, skilles ad og blive til nye produkter, eller skal det lægges på deponi?

I livscyklusanalyser undersøger man som hovedregel skaderne på miljøet i hele verden. Man ser altså ikke kun på de enkelte led i produktionen og bortskaffelse, der ligger inden for fx Danmarks eller EU's grænser. Man tager hele processen med – uanset hvordan råstoffer, dele til produktionen eller affald bevæger sig rundt i verden.

Resultatet af livscyklusanalyser kan bruges til at træffe de rette miljømæssige og økonomiske valg, og kan være til stor hjælp for politiske beslutningstagere. Også forbrugerne kan have gavn af livscyklusanalyser, hvis hvert enkelt forbrugsprodukt på en brugervenlig og overskuelig måde forsynes med oplysninger, der har udgangspunkt i produktets livscyklusvurdering. Herved inddrages forbrugerne i tilrettelæggelsen af en bæredygtig livsstil, som vil være altafgørende for vores fælles fremtid.

Bilag 4 Genbrug og genanvendelse

Det er genbrug, når et produkt bliver brugt igen, uden at materialet smeltes om til en form for råstof først. For eksempel de grønne ølflasker med pant, som bryggerierne genbruger når forbrugerne har afleveret dem. De glasflasker kaldes genbrugelige, fordi bryggerierne vasker dem og fylder dem med øl igen.

Det er genanvendelse, når materialerne fra et brugt produkt bearbejdes via eksempelvis omsmeltningsproces. Når man genanvender engangsemballage, betyder det, at selve materialet fra dåser og flasker bliver smeltet om og lavet til nye dåser og flasker.

Det kan hverken økonomisk eller miljømæssigt betale sig at genbruge plastemballage. Omkostningerne ved et struktureret retursystem overstiger plastemballagens værdi. Derfor knuses alle plastflasker også i maskinerne for pantflasker, hvorefter plasten omsmeltes. Grunden til at vi kun har pant på flasker med drikkevarer skyldes at man kun sjældent smider en plastbøtte med kartoffelsalat eller skyllemiddel i vejgrøften.

- Det er miljømæssig en fordel at genbruge glasemballage, for omsmeltningsproces af glas koster lidt i miljøregnskabet.
- Det kan ikke svare sig at køre genbrugsglas tilbage til udenlandske producenter.
- Vi kan ikke udelukkende have pant på glas fra danske producenter, for det vil skævvride kundernes lyst til at købe danske produkter.
- Vi kan i stedet belønne de forbrugere der ønsker at gøre lidt for miljøet ved at tilbagelevere standardiserede glasemballage til genbrug.

Bilag 5: Thorium-kernekræft/flydende salt reaktor

For at nedbringe CO₂ udledningen på jorden skal vi i Danmark kunne give offentlig støtte til forskning i CO₂ fri energiproduktion også i Thorium. Lovgivningen, der forhindrer dette, skal derfor ændres.

I et Thorium(Th) kernekraftværk er der meget, der er anderledes end i de traditionelle kernekraftværker, som vi kender dem i dag. En vigtig ting, som kan nævnes, er at sikkerheden er meget bedre.

For det første er "brændstoffet" i et Th-værk flydende salt (LiF-BeF₂-ThF₄-UF₄), det betyder at hele værket kan sættes i stå blot ved at fjerne en prop i bunden af reaktortanken (der hvor selve kernereaktionen og dermed varmeudviklingen foregår). Når denne prop er lavet ved elektrisk at fryse saltmassen, vil den, i tilfælde af hændelser, hvor strømmen svigter, smelte og Th-salten vil løbe ud og værket lukke ned helt af sig selv. I de traditionelle atomkraftværker er "brændstoffet" i fast form og kan derfor ikke løbe ud, hvorfor kerneprocessen ved sådanne hændelser kan fortsætte med at afgive varme, indtil der sker mekaniske skader, med risiko for udslip af radioaktivt stof til følge. Det har vi desværre set et par eksempler på. Men det vil IKKE kunne ske med Thorium.

For det andet er Thorium ikke fissilt (spaltbart), som det er i naturlig form, men bliver det først, når det er kommet ind i reaktorsystemet. Det sammenlignes nogen gange med at have vådt brændsel - det kan først selv brænde, når det er kommet så tæt på ilden, at det er blevet tørt-. I modsætning til det er Uran(U), som er det mest anvendte i de traditionelle værker, fissilt, inden det kommer ind i reaktoren, i hvert fald en del af U er det, (den isotop der hedder uran-235(U235)). Til de fleste typer af de traditionelle værker forøger man den procentdel, der er fissil, fra 0,7% til 3-4% (det hedder berigning), for at man kan være sikker på at processen kan køre. Hvis man fortsætter denne forøgelse kan materialet bruges til at lave atombomber med. Igen noget der IKKE vil kunne ske med Thorium.

For det tredje vil Th-reaktorer producere en betydeligt mindre mængde radioaktivt affald, der samtidigt er svagere radioaktivt end affaldet fra de traditionelle reaktorer. Det skyldes først og fremmest to ting: Den ene er, at stort set alt Th bliver spaltet i en Th-reaktor i modsætning til i en U-reaktor, hvor det kun er de få procent U235, der kan spaltes, hvorfor mængden af brændselsaffald er meget større. Den anden er, at det affald, der kommer fra en Th-reaktor, giver en stråling, der klinger af på kortere tid. Det er sådan, at en kugle Th i en størrelse, større end en golfbold og mindre end en tennisbold, kan dække energibehovet for et menneske i hele dets liv til alt: el, varme, byggeri, transport osv.

Hertil kommer, at en Th-reaktor vil kunne brænde det affald, der allerede eksisterer og som stammer fra de traditionelle reaktorer (man siger populært, at Th reaktorer kan være "vaste burner"). Den kan faktisk også brænde affald fra militær anvendelse.

Endnu en fordel ved Th er, at det findes mange steder på jorden, hvilket Uran ikke gør. Th vil derfor ikke kunne bruges til pression på samme måde, som olie og til dels Uran kan i dag.

Hvorfor har vi så ikke brugt Thorium i stedet for Uran? Det er ikke lykkedes at finde pålidelige kilder hvor det står direkte, men det formodes, at det skyldes, at Th netop IKKE kan anvendes, af militæret til at lave A-bomber af, i modsætning til Uran. Derfor blev Th-reaktorer fravalgt og næsten glemt.

Niels Bohr var med til at arbejde med udviklingen af A-bomben under 2. verdenskrig. Men efter krigen ønskede han, at A-bomben ikke skulle kunne bruges til at terrorisere verden med og, at kerneenergien skulle bruges til fredelige formål til gavn for menneskeheden. Det vil derfor kun være naturligt og i Bohrs ånd, hvis vi, i hans fædreland Danmark, forsker i og udvikler en reaktortype, der kører på et grundstof(Th), der IKKE kan bruges til bomber og som på mange måder er sikrere og bedre end Uran, som har været brugt hidtil. Derfor skal lovgivningen ændres, så der kan gives offentlig støtte til forskning i Th-energi. Det vil kunne give både arbejdspladser og eksportmuligheder til Danmark og kunne hjælpe med at reducere klimatruslen fra CO₂ produktion fra energi sektoren. Eksempler på danske firmaer der allerede forsker i Th-energi er Seaborg Technologies og Copenhagen Atomics.

Et spørgsmål til overvejelse kunne være: Hvorfor mon Iran insisterer på at arbejde med berigning af Uran i stedet for at forske i Thorium teknologi, når de påstår det kun er til fredelige formål?

Steder hvor der kan findes mere information om Thorium energi:

www.seaborg.co

www.copenhagenatomics.com

The Development Status of MOLTEN-SALT BREEDER REACTORS, AUGUST 1972. OAK RIDGE NATIONAL LABORATORY.